

DEMİR BEY YAHUT İNKİŞAF-I ESRAR 1887

Ahmet Mithat Efendi (1844-1912)

KİŞİLER

Mustafa Kamerüddin 21-22 yaşlarında, uzun boylu, geniş omuzlu, ela gözlü oldukça yakışıklı bir adamdır. Çocukluğunda babasından büyük ilgi ve alaka gören Mustafa onu mutlu etmek için elinden geleni yapar. Mühendis olmak ister ve tahsili için Paris'e gider. Babasının resme olan ilgisi nedeniyle resme başlayan Mustafa sattığı tablolarından kazandığı para ile kendisine kitaplar satın alır. Tutumlu ve bilinçli birisidir. Ailesinin yüzünü kara çıkarmamak adına derslerine sıkı sıkı çalışır. Ev arkadaşları ile İsviçre'ye yaptığı bir gezide çiçekçi kız Polini ile tanışıp ona âşık olur. Polini'den karşılık göremese de onun daima arkasında olan Mustafa Polini'nin Alphons ile evlenmesine yardımcı olacak kadar fedakârdır.

Demir Bey Asıl adı Ali Haydar olan Demir Bey çocukluğunda ailesinden baskı görmüştür. Ermeni bir papaz olan komşusu tarafından korunup Fransa'ya kaçırılmıştır. Orada ismi Pierre Heyder'e dönüşüp kendisinden rahipliğe yönelmesi istenir. Fakat askerliğe heves ettiğinden bu işe yönelir ve oldukça başarılı olur. Cezayir'de bulunduğu dönemde oradaki Mısırlıların anlattıklarıyla özüne döner ve Araplar lehine casusluk yapmaya başlar. Durumu anlayan Duran familyasından bir kont ile yaptığı düello sonucu bir buçuk sene hapse mahkûm edilir. Hapisten çıkıp Mısır'a yerleşen Demir Bey orada Karadeniz'e çıkacak bir donanmaya katılır fakat Sinop'ta bu donanmanın yakılması sonucu askerliğe devam edemez hale gelir ve İstanbul'a yerleşir. Fransız askerleri tarafından arandığı için kimliğini karısı Feride Hanım'dan ve oğlu Mustafa Kamerüddin'den bile gizli tutar. Uzun boylu, iri kemikli, kel bir adam olan Demir Bey evlatlarına çok düşkündür.

Polini Uzun boyu, koyu mavi gözleri ve beyaz teniyle dikkat çeken Polini ahlakı ve ağırbaşlılığı ile yaşlılarından oldukça farklıdır. Yetim ve öksüz olan Polini Kontes Duran sayesinde çiçekçilik işine girer ve oldukça başarılı bir iş kadını olur. Mustafa'yı abisi gibi görür ve ona elinden gelen yardımı eder. Alphons Duran ile birbirlerine karşı sevdalılırlar fakat Polini bu izdivacı statü farkından dolayı doğru bulmaz ve böyle bir adamın ancak metresi olabileceğini düşünür. Bunu kabul edemeyecek kadar iffetlidir. Alphons Polini'ye evlenme teklifi ettiğinde önlerinde ki tek engel Polini'nin soyunun belirsiz oluşudur. Bunu öğrenmek için uğraşan Mustafa ve Polini kardeş olduklarını öğrenirler. Alphons ile izdivacına engel olacak olmasına rağmen Babası Demir Bey ve abisi Mustafa Müslüman olduğundan kendisi de zaten ilgi duyduğu İslamiyet'e yönelir.

Vikont Alphons Duran Yakışıklı, halim ve ahlaklı adamdır. Eserde eski zaman şövalyelerine benzetilir. Polini'yi çocukluğundan beri tanıyan Alphons ona âşıktır. Oldukça iffetli ve utangaçtır. Yakışıklı ve zengin bir genç olduğu halde gönül işlerinde duygusal davranıp sevdiği kişiye sadık kalır. Polini'nin reddine rağmen kararlılığını sürdürür. Polini ile evlenebilmek için İstanbul'a taşınır Müslüman olmayı kabul edecek kadar fedakârdır.

Lini Asıl adı Polini olan fakat adını Lini şeklinde kullanan bu kadın Polini'nin işçi başıdır. Beklediği ilgiyi göremeyen Lini Podar ile işbirliği yapacağı şeklinde Mustafa'yı tehdit edebilecek kadar hırslı biridir Polini'yi çok kıskanır ve Alphons'a Polini hakkında iftiralarla dolu bir mektup yazar.

Narto Mustafa Kamerüddin'in Paris'e gittiğinde edindiği ilk dostudur. Heykeltıraşlık tahsili için İsviçre'den Paris'e gelmiştir. Podar, Pasteur ve Mustafa ile birlikte aynı evde yaşar.

Elzaslı Podar Ressam çırağı olan Podar Mustafa'nın bir diğer ev arkadaşısıdır. Başlarda araları çok iyi olsa da Mustafa evden ayrıldıktan sonra hırslanır ve ondan intikam almak ister. Bunun için Polini'yi kendisine metres edinmeye karar verir.

Pasteur Avukatlık tahsili için Paris'e gelmiştir. Ahlaklı ve ilim sahibidir. Mustafa'nın yaptıklarına hak verir ve onun evden ayrılmasını anlayışla karşılar.

Feride Hanım Demir Bey'in soylu ve zengin karısıdır. Dindar ve milliyetçi olan Feride Hanım gönülden bağlı olduğu kocasının Fransız oluşundan şüphelendiğinde ona karşı hiddetlenir.

Matmazel Rozali Eski bir aktris olan Matmazel Rozali İtalyan asıllı, görmüş geçirmiş bir kadındır. Sadece kızların kaldığı bir pansiyon işletir. Polini'ye gönülden bağlı olduğundan Mustafa'nın bu pansiyonda kalmasına müsaade eder.

Kontes Duran Alphons Duran'ın annesidir. Polini'yi kızı gibi sever. Yardımsever bir kadındır.

Kont Duran Napolyon döneminde kont olmuş asillerdendir. Alphons Duran'ın babasıdır.

ÖYKÜ

Kitab-ı Evvel

Mahmum. Hasta yatağında yatan Demir Bey rüyasında Fransız subayı olduğu zamanlar katıldığı bir muharebeyi görür ve tıpkı savaştaymış gibi hareket eder. Bu gördükleri ve Demir Bey'in Fransızca konuşması Feride Hanım'a tuhaf gelir. Bunu araştırmak için Demir Bey'in herkesten gizlediği odasına girmeye karar verir. Bulduğu şeyler sonucu kocasının geçmişini kendisinden gizlediğini anlar. Birkaç gün sonra Mustafa Kamerüddin, annesinin yazdığı mektup üzerine Paris'ten İstanbul'a gelir. Babasının durumunu bir hayli merak etmiş olan Mustafa onun iyi olduğunu öğrendiğinde çok sevinir. Ertesi gün Feride Hanım, Demir Bey'in odasında gördüklerini Mustafa'ya anlatır. Duyduklarına epey şaşırır Mustafa odaya bir de kendisi bakmak ister. Akşam herkes uyuduğunda gizlice odaya girerler. Mustafa Kamerüddin gördüğü madalyalara, resimlere ve Pierre Heyder ismine çok şaşırır. Bir de sulu boya ile çizilmiş tanıdık bir tablo görür ki bunu daha dikkatli incelemek için sarıp kendi odasına götürür.

Kitab-ı Sani

Çiçekçi Polini. Mustafa Kamerüddin'in çocukluğu ve eğitim hayatı anlatılır. Tahsil için Paris'e giden Mustafa orada çok yakın üç arkadaş edinir ve birlikte İsviçre'ye seyahate çıkarlar. Mustafa bir gün sandal ile gezerken bir kız görür ve gözlerini ondan alamaz, içinde bu kıza dair büyük bir merak uyanır. Adının Polini olduğunu öğrendiği bu kıza tekrar görmek ister ve birkaç gün onu gördüğü yerlerde dolaşır. Sonunda Polini karşısına çıkar ve ona Paris'te ki evinin adresini verir. Mustafa Kamerüddin Paris'e döner dönmez adresi tetkik için oraya gider ve orada Lini adında bir kadın ile tanışır. Bu kadından, Polini hakkında merak ettiklerini öğrenmeye çalışır.

Kitab-ı Salis

İtirafat. İsviçre'den dönen Polini ve Mustafa sonunda konuşma fırsatı elde ederler. Mustafa, Vikont Duran ile Polini arasında bir münasebet olup olmadığını kiskanç bir vaziyette sorunca Polini Mustafa'nın kendisine karşı olan hislerinden emin olur. Polini Mustafa'ya bir sevgiliye değil akrabaya ihtiyacı olduğunu bu yüzden var olan ümitlerinden vazgeçmesini söyler. Abi kardeş gibi olmanın daha münasip olacağına karar verirler ve Polini Mustafa'ya Kont ailesi ile olan bağını, Alphons Duran'ın kendisine olan sevdasını ve bunun karşılıklı olmasına rağmen statü farkından ötürü mümkün olmadığını anlatır. O akşam birlikte pek keyifli zaman geçirirler. Mustafa eve döndüğünde arkadaşlarından ayrılıp farklı bir yere taşınmaya karar verir. Polini'den yarım ister ve Matmazel Rozali'nin pansiyonunda kendisine uygun bir yer bulunur. Arkadaşlarını bırakıp gittiği için Mustafa'ya kızan Podar onu takip eder ve taşındığı pansiyonu bulur. Polini adında çiçekçi bir kızın orada yaşadığını öğrenir. Podar bu kızın Mustafa'nın metresim diyerek anlattığı Polini olduğunu düşünür. Mustafa'dan intikam almak için bu kıza kendi metresi yapmaya karar verir.

Dördüncü Kitap

Vikont Duran. Podar, işçi başı Polini ile tanışmanın bir yolunu bulur ve arkadaşlarından borç alarak onu yemeğe götürür. Lini ile münasebetini ilerleten Podar Mustafa'yı yolda görür. Polini ile nasıl yakınlaştığını göstermek ve onu kıskandırmak ister fakat Mustafa'nın neşeyle onları tebrik etmesi sonucu hüsrana uğrar. Daha sonra Lini, Podar'a durumu anlatır ve aradığı asıl Polini'nin kendisi olmadığını söyler. Lini, Polini'yi kıskandığı için Mustafa'yı kendine çekmeye ve onunla olan münasebetini arttırmaya çalışır. Bu kiskançlığı fark eden Mustafa, Polini'nin başına kötü bir şey gelmesinden korkar. Lini'yi yumuşatmak adına onun duygularına karşılık verip ve ondan hoşlanıyor gibi davranır. Mustafa'ya her şeyi bırakıp kaçmayı teklif eden Lini istediği cevabı alamaz ve Podar ile birlik olacağını söyleyip onu tehdit eder. Alphons'a Polini ve Mustafa hakkında iftira dolu bir mektup yazar ancak gerçekler ortaya çıkar. Alphons Duran Polini'ye olan aşkına daha fazla engel olamaz ve ona evlenme teklif eder. Evliliğin gerçekleşmesi için tek şart yetim ve öksüz olan Polini'nin soyunun öğrenilmesidir. Bunun için babasını arayan Polini'ye Mustafa yardım eder. Polini'nin annesinin ölmeden evvel yazdığı birkaç not ve evrak sayesinde Pierre Heyder'i aradıklarına kanaat getirirler.

Beşinci Kitap

Pierre Heyder. Babasının İstanbul'a gittiğini ve Müslüman olup orada yaşamını sürdürmeye başladığını öğrenen Polini, Mustafa ile birlikte İstanbul'a gider. Birkaç günlük araştırma ve annesinin anlattıklarının neticesi ile kardeş olduklarından şüphelenen Mustafa, Polini'nin annesinin çizmiş olduğu Pierre Heyder resimlerini de görünce kardeş olduklarına emin olur. Polini sonunda ailesini bulmuş olduğu için çok sevinir. Durumu Demir Bey'e itiraf ettirmek isteyen Mustafa Polini ve Alphons'un hikâyesini anlatır. Demir Bey Pierre Heyder ile çok yakın arkadaş olduğunu ve bu izdivacın mümkün olmayacağını çünkü vaktiyle Duran familyası ile Heyder'in arasında yaşanan düello sonucu kan döküldüğünü söyler. Duran familyası tarafından kabul görmeyeceğini düşündüğü bu izdivaca bir engel daha ekler ki o da Pierre Heyder'in İslam'ı kabul etmiş olmasıdır. Birkaç gün sonra Pierre Heyder'in kendisi olduğunu itiraf eden Demir Bey Polini'yi eve kabul eder. İslamiyet'i kabul eden ve İstanbul'a yerleşme kararı alan Polini Vikont ile evlenmesinin mümkün olmayacağını yazdığı bir mektupla Kont ailesine bildirir. Aldığı habere çok üzülen Alphons İstanbul'a gelir ve aşkı için büyük bir fedakârlık göstererek Müslüman olup orada yaşamaya karar verir. Demir Bey bunun üzerine Polini ile evlenmelerine müsaade eder.

TEMALAR

İdealize Edilen Birey ve Toplum. Yüksek eğitim gören gençlerin konu edindiği romanın teması idealize edilen bireyin iyi veya kötü olarak yorumlanması gösterilir. Batılı gençlerin okumayı zevk ve sefa alemi olarak yorumlamasına olumsuzlama yoluyla yaklaşan yazar, Mustafa'nın kişiliği ile gerçek bir bireyin kişiliğinin nasıl olması gerektiği üzerinde durur. Ayrıca Batı dilleri ile ilim öğrenmenin milli şuurdan bir kayba neden olmadığına dikkat çekilirken idealize edilen bir birey ve toplum portresi İslam ile de bağdaştırılarak çizilir.

KARAKTER ANALİZİ

Mustafa Kamerüddin (Açık)

Karakter 21-22 yaşlarında, uzun boylu, geniş omuzlu, ela gözlü oldukça yakışıklı bir adamdır. Çocukluğunda babasından büyük ilgi ve alaka gören Mustafa onu mutlu etmek için elinden geleni yapar. Mühendis olmak ister ve tahsili için Paris'e gider. Babasının resme olan ilgisi nedeniyle resme başlayan Mustafa sattığı tablolardan kazandığı para ile kendisine kitaplar satın alır. Tutumlu ve bilinçli birisidir. Ailesinin yüzünü kara çıkarmamak adına derslerine sıkı sıkı çalışır. Ev arkadaşları ile İsviçre'ye yaptığı bir gezide çiçekçi kız Polini ile tanışıp ona âşık olur. Polini'den karşılık göremese de onun daima arkasında olan Mustafa Polini'nin Alphons ile evlenmesine yardımcı olacak kadar fedakârdır.

Aktiviteler Resimde kendini geliştirebilmek için ressam çıraklığı yapar. Boş zamanlarında kütüphaneye gider. Sandala binip kürek çeker.

ÖRNEK ANILAR

Bilinçli. Genç yaşta tahsil için ailesinden ayrılan Mustafa gerçek sorumluluklarını unutup kendisini eğlenceye vermez ve sıkı sıkıya derslerine çalışıp ailesini gururlandırmak ister: "Ben Paris' e gençlik hasebiyle mazur görülecek surette yaşamaya gitmedim! Tahsile gittim. Yaşamak ile tahsil mekası birbirine uymayacak şeylerdendir. Bundan sonra sayenizde istediğim gibi yaşayabilirim."

Pişman. Paris'te edindiği arkadaşlarına ayak uydurup kısa süreli metresler edinen Mustafa Polini ile yaptığı konuşma sonucu bu durumdan pişman olur ve daha düzenli bir hayat geçirmeye karar verir: "İcbar etmiyorum, o maişet-i sefihaneden şimdi ruhum nefret eyliyor. Feyz-i teveccühünüz beni tasfiye eyledi Polini. Evvelki halde kalacak olursam kendi kendimden öğreneceğim. Kendim gibi öğrenç bir adamı dostluğunuza nasıl layık göreyim?"

Kadınlara değer veren. Polini ile yaptığı bir konuşmada kadınların ne kadar önemli ve değerli olduğundan bahseder: "Hak teala hazretleri "kadın" denilen nimet-i uzmayı bir takım fuhuşperestanın pamal-i levs ve hakareti olmak için yaratmamıştır. Bir yuvanın sahibi, bir familyanın validesi olmak üzere yaratmıştır. Her şeyde erkeğin medar-ı fi'lisi kadındır. Erkek bir kadını mesut etmek için çalışır. Erkek bir kadını müdafaa için silahlanır. En adi işlerden en büyük itiraata varıncaya kadar erkeğin katlandığı metaib mahza kadın içindir."

Çalışkan. Asıl tahsili mühendislik üzerine olan Mustafa resmede ilgi duyar ve çalışmalarını aksatmaz. Kazandığı paraları kitaplara harcayacak kadar ilime önem verir: "Resmi epeyce ileriye götürdüm.

Vakıa resim müsabakasına kabul olunamadım ve asarımı sergiye koyduramadım ise de size bu cihetteki müktesebatımın derecesini de şununla tarif edeyim ki zeminleri Şark'a dair olmak üzere yaptığım levhaları yüzerden ikişer yüz ellişer franga kadar satabiliirdim. Bu suretle sattığım resimlerin numarası on dörde baliğ oldu. Hatta bu yüzden kazandığım para ile de kendime epeyce mükemmel bir kütüphane tedarik eyledim.”

Düşünceli. İnsanlara zorluk çıkarmak istemez: “Badema sabahları erken kalkmak adetimi tekrar ele alacağımdan benim supem sabaha terk olunursa pek memmun kalırım. Ama sizce bu hal mucib-i külfet olursa tek size zahmet vermiş olmamak için supeden bi'l-küllüye vazgeçerim.”

Tutumlu. Ailesini zor duruma sokmamak adına daha fazla para istemeyen Mustafa gereksiz masraflara girmeyerek tutumlu bir şekilde geçimini sağlar: “Ben pek kanaatkâr bir çocuğum Polini, siz de Paris'te kanaatkarane ve mutasarrıfane yaşamak yolunu pekâlâ bilirsiniz. Beni irşad ediniz diye geldim. Yemek ve yatak masrafından maada hariçte benim bir para masrafım olmayacağından sizce malum olan kudret-i maliyemin kâffesini sarf ile beni barındırınız.”

Demir Bey (Açık)

Karakter Asıl adı Ali Haydar olan Demir Bey çocukluğunda ailesinden baskı görmüştür. Ermeni bir papaz olan komşusu tarafından korunup Fransa'ya kaçırılmıştır. Orada ismi Pierre Heyder'e dönüşüp kendisinden rahipliğe yönelmesi istenir. Fakat askerliğe heves ettiğinden bu işe yönelir ve oldukça başarılı olur. Cezayir'de bulunduğu dönemde oradaki Mısırlıların anlattıklarıyla özüne döner ve Araplar lehine casusluk yapmaya başlar. Durumu anlayan Duran familyasından bir kont ile yaptığı düello sonucu bir buçuk sene hapse mahkûm edilir. Hapisten çıkıp Mısır'a yerleşen Demir Bey orada Karadeniz'e çıkacak bir donanmaya katılır fakat Sinop'ta bu donanmanın yakılması sonucu askerliğe devam edemez hale gelir ve İstanbul'a yerleşir. Fransız askerleri tarafından arandığı için kimliğini karısı Feride Hanım'dan ve oğlu Mustafa Kamerüddin'den bile gizli tutar. Uzun boylu, iri kemikli, kel bir adam olan Demir Bey evlatlarına çok düşkündür.

Aktiviteler Eski bir Fransız subayı olduğundan kılıç kullanmayı bilir. Hummalı bir hastalık geçirmiştir. Sakalını uzatmaz ve (genç) dinç görünmek için bıyığını boyar.

ÖRNEK ANILAR

Kararlı. Aldığı kararların arkasında duran Demir Bey Feride Hanım'ın lüzumsuz görmesine rağmen oğlunun Frenk lisanını öğrenmesini ister ve bu konuda taviz vermez: “Karıcığım! Ben sana bu lisanın cihet-i lüzumunu anlatmak için ne kadar çalışsam faydası yoktur. Lakin bilmiş ol ki ben Mustafa'ya Frenk lisanını öğreteceğim. Sen kabul etsen de etmesen de öğreteceğim. Artık bu kavgalarla beyhude kendini de beni de yorma.”

Esrarengiz. Eski bir Fransız subayı olan Demir Bey ihaneti nedeniyle Fransızlar tarafından aranmaktadır. İstanbul'a gelip Müslüman olduktan sonra Demir Bey olarak hayatını sürdürür ve geçmişini kimse ile paylaşmaz: “Korkma! Fakat bilmiş ol ki cebime benden başka kimsenin parmakları girdiğini istemem. Benim hiçbir şeyimi karıştırmamalı. Gizlediğim şeyleri aşikareye çıkarmamalı. Aşikâre olan şeylerimi de saklamamalı. Bana hiç karışmamalı. Ben de sana karışmam. Senin köşeni bucağını asla araştırmam. Anladın mı? Tatlı yaşamaklığımız böyle mümkün olabilir.”

İlgili. Oğlunun daima başarılı ve mutlu olmasını isteyen Demir Bey Mustafa'nın gerek tahsili gerek karakteri ile çok yakından ilgilenir: “Demir Bey oğluna okumak ve yazmakla beraber okuduğu şeyi anlamak iktidarını da vermişti. Türkçe olmayan bir kelime geldiği zaman: - Bu lakırdı Acem yahut Arapça'dır. Türkçesi şudur. diye çocuğa o lakırdıyı belletip bir daha unutmaması için dahi başka vakitler defaatle tekrar ettirdi.”

Dediğim dedik. Söylediği sözün üzerine bir şey söylenmesini istemeyen Demir Bey kararlarında katıdır ve geri adım atmaz: “Gördüğü şeyler üzerine odaya girmek dahi istemiş ise de iş odasında bulunduğu müddet kapıyı sürmelemek dahi Demir Bey'in mutadı olduğundan girememişti. Kapıyı açtırmak için dakkeylediği halde dahi içeriden Demir Bey! - Yahu yasaktır! Şimdi buraya girilmez. emr-i kat'isiyle kapıyı açmaktan imtina eylemişti. Demir Bey bir kere "olmaz" deyince bir daha bu sözü geriye alır mı?”

Şefkatli. Çocukluğunda kendi babasından gördüğü sevgisizliği oğluna yaşatmak istemeyen Demir Bey Mustafa'ya her zaman şefkat ve sevgiyle yaklaşır: “Binaenaleyh Mustafa Kamerüddin kendi pederinin sair babalardan farkını en evvel sair babalar kendi çocuklarını olur olmaz şeyler için dövüp

hırpaladıkları halde kendi babasının ise bilakis büyücek kabahatleri için bile kendisini dövüp hırpalamayarak nesayih-i pederane ile irşadına himmet eylemesinden takdire başlamıştır.”

Polini (Açık)

Karakter Uzun boyu, koyu mavi gözleri ve beyaz teniyle dikkat çeken Polini ahlakı ve ağırbaşlılığı ile yaşlılarından oldukça farklıdır. Yetim ve öksüz olan Polini Kontes Duran sayesinde çiçekçilik işine girer ve oldukça başarılı bir iş kadını olur. Mustafa'yı abisi gibi görür ve ona elinden gelen yardımı eder. Alphons Duran ile birbirlerine karşı sevdalılırlar fakat Polini bu izdivacı statü farkından dolayı doğru bulmaz ve böyle bir adamın ancak metresi olabileceğini düşünür. Bunu kabul edemeyecek kadar iffetlidir. Alphons Polini'ye evlenme teklifi ettiğinde önlerinde ki tek engel Polini'nin soyunun belirsiz oluşudur. Bunu öğrenmek için uğraşan Mustafa ve Polini kardeş olduklarını öğrenirler. Alphons ile izdivacına engel olacak olmasına rağmen Babası Demir Bey ve abisi Mustafa Müslüman olduğundan kendisi de zaten ilgi duyduğu İslamiyet'e yönelir.

Aktiviteler. Çiçek resimleri çizer ve bunları şapkalara işler. Bazı zamanlar piyano çalıp şarkı söyler. Mesleğinin neticesi olarak süslenmeye düşkündür. Kont ailesi ile kotra gezilerine çıkar.

ÖRNEK ANILAR

Özgürlükçü. Alphons Duran Mustafa ve Polini'yi bir arada gördüğü için kıskanır ve bu durumdan rahatsız olur. Bu siteme aldırış etmeyen Polini âşık olduğu adam dahi olsa kimsenin özgürlüğünü kısıtlamasına izin vermez: “Affınızı istirham ederim Mösyö Le Vikont! İstedğim yerde istediğim surette gezip eğlenmek içindir ki zimam-ı hürriyet ve istiklalimi hiçbir kimsenin eline şimdiye kadar vermemiş olduğum gibi bundan sonra da verdirmemeye beni mecbur eyliyor!”

Kendine münhasır. Özgür ve bağımsız bir düşünce yapısına sahip olan Polini diğer kadınların ne yaptıklarını ve ne düşündüklerini umursamadan kendi zihnindeki ideali hedef alır: “Başka kadınlar bana asla şayan-ı imtisal misal olamazlar. Dünyada kadınlığın ne surette olması moda ve mutat olursa olsun ben kendi istediğim, düşündüğüm gibi bir kadın olmak daiyesindeyim.”

Ciddi. Sırnaşık tavırlardan hoşlanmayan ağırbaşlı biridir. Çevresinde ki serseri erkekleri kendisinden uzak tutmak ister bu sebeple ciddiyetini korur. Sadece sevdiği insanlara karşı yumuşak ve güler yüzlü davranır: “Paris "grisetten"leri ibtisamı ahval-i daimeleri derecesine vardırıktan sonra daha öteye de geçerek yılışıklığı kendilerine hal-i tabii edinmiş oklukları halde Polini'nin çehresi ciddiyet hali içinde güzeldir. Pek az tebessüm edecek olsa mutlaka yeri, manası vardır.”

İffetli. Alphons Duran'a sevdalı olan Polini böyle saygıdeğer ve zengin bir adam ile evlenmeyi kendisine layık görmez. Alphons'un ancak metresi olabileceğini düşünür lakin böyle bir duruma iffetinin ve gururunun müsaade etmeyeceğini belirtir: “Ben ise dünyada muhabbete şayan gördüğüm yegane adam kendisi olacağını bi't-temin fakat namusundan başka medar-ı itimadı olmayan benim gibi bir biçare için o fedakarlığa mukabil gelebilecek hiçbir nevi tazmin mutasavver olamayacağını arzdan geri durmam.”

Süslü. Çiçek desenli Şapkalar üreten Polini gerek mesleğinin getirisi olarak gerek kadın oluşundan mütevellit süse epeyce düşkündür: “Lakin başka kadınların süsten maada sair birçok şeylere dahi merakları olarak zihinlerinin bir büyük kısmını da o cihetlere sevk ve sarf eyledikleri halde Polini'nin süsten başka merak edeceği hiçbir şey olmadığı için bu süs merakında hemen derece-i ifrata tekarrüb etmiştir.”

Vikont Alphons Duran(Açık)

Karakter Yakışıklı, halim ve ahlaklı adamdır. Eserde eski zaman şövalyelerine benzetilir. Polini'yi çocukluğundan beri tanıyan Alphons ona âşıktır. Oldukça iffetli ve utangaçtır. Yakışıklı ve zengin bir genç olduğu halde gönül işlerinde duygusal davranıp sevdiği kişiye sadık kalır. Polini'nin reddine rağmen kararlılığını sürdürür. Polini ile evlenebilmek için İstanbul'a taşınıp Müslüman olmayı kabul edecek kadar fedakârdır.

Aktiviteler. Ailesi ile birlikte kotra gezilerine çıkar.

ÖRNEK ANILAR

Kıskanç. Polini'ye olan aşkıdan başka bir şey düşünemeyen Alphons Polini'nin yanında başkasını görmeye dayanamaz: “Ya ne kadar da kıskançtır. Mutlaka kendisini beğenmediğim için mümanaatta bu kadar sebat eylediğime zahib olarak, gönlüm başka birisinde olabileceğine ihtimal verdikçe adeta

biçareyi sıtmalar tutar, hastalar olur. İşte bu sebebe mebni idi ki Zürih' de beni takip etmemenizi sizden rica eylemişim.”

Mahcup. Yakışıklı ve zengin bir adam olmasına rağmen utangaç olan Alphons kendi denginde ki gençlere kıyasla çok daha edepli ve sakin bir hayat sürer: “Kibardan olduğuna göre sair bazı kibar delikanlıları gibi kadınlar nezdinde yüz­süzce cüreti nihayetsiz bir şey olmayıp validesinin semere-i hüsn-i terbiyesiyle pek mahcup bir delikanlı idi. "İdi" değil, hala bile pek mahcuptur.”

Düşünceli. Polini hakkında aldığı iftira mektubu nedeniyle içi içini yiyen Alphons Polini'yi tedirgin etmemek adına işin aslını sormak için sabah olmasını bekler: “İnanınız ki sabahlara kadar gözlerime uyku girmedi. Gülünç olacağımı düşünerek değil, belki sizi korkutacağımı düşündüğüm için hemen dün gece kalkıp buraya gelmedim de bu sabahı güç ele aldım.”

Duygusal. Sevdiği kızı geçici bir süreliğine İstanbul'a göndermek zorunda kalır ve bu durum karşısında göz yaşlarını tutamaz: “Lokomotif düdüğünü öttürerek katar harekete geldiği ve tebaüde başladığı zaman köşede oturan ve kendisiyle Alphons arasındaki mesafenin bi't-tedric uzandığını göz ile ölçen Polini zavallı Alphons'un cebinden mendilini çıkarıp gözlerini silmeye başladığını görünce o da kendisini zaptedemedi.”